

මෙත්ත සූත්‍රයෙන් හෙළිවන
 බුදුසමයේ දාර්ශනික ඉගැන්වීම් පිළිබඳ
 විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්

An Analytical Study
 Philosophical Teachings of Buddhism in the
 Discourse of *Mettā*

නම : උස්ගොඩ ධම්මගරු හිමි

ශිෂ්‍ය අංකය : FGS/PHIL/MC/08/009

ප්‍රවේශ අංකය:	780
වර්ග අංකය:	

කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ සමාජීය විද්‍යාපීඨයේ
 දර්ශනය පිළිබඳ සමාජීය විද්‍යාපති පර්යේෂණ උපාධිය සඳහා
 ඉදිරිපත් කරන ලදී.

සාරාංශය

'මෙක්ක සූත්‍රයෙන්' හෙළිවන බුදුසමයේ දාර්ශනික ඉගැන්වීම් පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක් නමැති තේමාව යටතේ සිදුකෙරෙන මෙම අධ්‍යයනයට මුල් වූයේ සුක්ක නිපාතයේ (කරණිය) මෙක්ක සූත්‍රයයි. සූත්‍රයේ ඇතුළත් කරුණු සනාථ කිරීමේදී ත්‍රිපිටකයට අයත් සෙසු ග්‍රන්ථ ද ඇසුරු කරන ලදී. අධ්‍යයනයේ දී මූලිකත්වයෙහි ලා සලකන ලද්දේ පාලි ත්‍රිපිටකයයි. දෙවනුව අවශ්‍ය පරිදි අටුවා හා විශුද්ධිමාර්ගය, අභිධම්මඝෝෂාංගන යන ග්‍රන්ථ ද තෙවනුව විචාරාත්මක හා සෙසු ග්‍රන්ථ ද පරිශීලනය කොට ඇත. අධ්‍යයනය පරිච්ඡේද පහකින් සහ නිගමනයකින් සමන්විත වේ.

පළමු පරිච්ඡේදය වෙන් කෙරුණේ අධ්‍යයනයේ තේමාව පැහැදිලි කොට දර්ශනයේ විවිධ ප්‍රභේද හා ඊට සම්බන්ධ දාර්ශනිකයන් පිළිබඳ විස්තර කිරීම සඳහායි. මුලින් දැක්වෙන ප්‍රවේශය යටතේ දර්ශනයේ මූලික ලක්ෂණ පැහැදිලි කොට පෙරදිග හා අපරදිග වශයෙන් මෙතෙක් ලොව පවත්නා විවිධ දර්ශනයන්හි ස්වභාවය විස්තර කිරීමට වැඩි ඉඩකඩක් වෙන්විය. අපරදිග (බටහිර) දර්ශන සම්ප්‍රදාය ග්‍රීක, මධ්‍යකාලීන, නූතන හා සමකාලීන වශයෙන් ප්‍රධාන අවධි 4කට බෙදා තේල්ස්ගේ පටන් දාර්ශනිකයන් හා දාර්ශනික ගුරුතුල පිළිබඳ විග්‍රහ කර ඇත. පෙරදිග දර්ශන සම්ප්‍රදාය චෛදික හා අචෛදික වශයෙන් ප්‍රධාන ප්‍රභේද දෙක යටතේ විමසා බැලිණ. එහිදී චෛදික සම්ප්‍රදාය නියෝජනය කෙරෙන චේද, බ්‍රාහ්මණ, අරණ්‍යක, උපනිෂද්, ෂඩ්දර්ශන ද, අචෛදික සම්ප්‍රදාය නියෝජනය කෙරෙන ජෛන, වාර්වාක, බෞද්ධ යන ඉගැන්වීම් ද අවශ්‍ය පරිදි විස්තර කරන ලදී. තවද මෙබඳු අධ්‍යයනයකින් ලැබෙන ප්‍රතිලාභ පිළිබඳ ව ද සාකච්ඡා කර ඇත.

දෙවන පරිච්ඡේදයේදී දර්ශනය පිළිබඳ තවදුරටත් කරුණු විස්තර කරමින් වර්තමානයේ ලොව පවත්නා දර්ශන බෞද්ධ සංදර්භය යටතේ විග්‍රහ කිරීමට උත්සාහ දරා ඇත. ඒ අනුව දෘෂ්ටි පිළිබඳ වැඩි අවධානයක් යොමු කළ අතර බ්‍රහ්මචාර සූත්‍රය ඇසුරින් ලොව පවත්නා සියලු දාර්ශනික ඉගැන්වීම්වල ස්වභාවය පැහැදිලි කර ඇත. බ්‍රහ්මචාර සූත්‍රයේ ඇතුළත් දෙසැටක් දෘෂ්ටි හා එහි විවිධ ප්‍රභේද බුදුසමයේ සෙසු ඉගැන්වීම් ද ඇසුරු කරමින් විග්‍රහ කර ඇත. පරිච්ඡේදය අවසන් වන්නේ සියලු දෘෂ්ටිවලට පදනම වන සත්කාය දෘෂ්ටිය පිළිබඳ විග්‍රහයකිනි.

තෙවන පරිච්ඡේදය වෙන් වූයේ බුදුදහමේ දර්ශනය විස්තර කිරීම සඳහායි. එහිදී දර්ශනය ලැබෙන ආකාරය, දර්ශනය හා සම්මාදිට්ඨිය අතර සම්බන්ධය, සම්මාදිට්ඨියේ විවිධ ප්‍රභේද, බුදුදහමේ දාර්ශනිකයා යනු සෝවාන් පුද්ගලයා බව, සැබෑ දර්ශනයක අවශ්‍යතාව, දර්ශනයෙන් පහ වන සංයෝජන, බුදුදහමින් නිර්දේශිත දර්ශන ප්‍රතිලාභය සඳහා තිබිය යුතු මූලිකාංග දර්ශනයේ ආනිසංස, දර්ශනලාභියාගේ ලක්ෂණ, දර්ශනය සඳහා ප්‍රත්‍යක්ෂ කළ යුත්ත යන කරුණු විස්තර වේ. ඒ අතර ශීල, සමාධි, ප්‍රඥා යන ත්‍රිවිධ ශික්ෂාව යටතේ ශීල කොටසට අයත් වන මූලික ලක්ෂණ සංක්ෂිප්ත ව දැක්වන ලදී.

සිව්වන පරිච්ඡේදය වෙන් වන්නේ මෙක්ක සූත්‍රය දේශනා කිරීමට මුල් වූ නිදාන කථාවත් මෙක්ක සූත්‍රයේ මුලින් විස්තර වන සීල කොටසට අයත් ගුණාංග 15 සහ ඉන්පසුව සමාධි කොටස වශයෙන් දැක්වෙන මෙත්‍රී භාවනාවත් පිළිබඳ විග්‍රහ කිරීම සඳහා ය. ත්‍රිවිධ ශික්‍ෂාවෙහි අන්‍යෝන්‍ය සම්බන්ධයත් සමාධිය පාදක කොට විදර්ශනාව ලබා ගෙන මගපල පසක් කර ගන්නා ආකාරයත් මෙහිදී පැහැදිලි කෙරේ.

අධ්‍යයනයේ අවසාන පරිච්ඡේදය වන පස්වන පරිච්ඡේදයෙන් විස්තර කෙරෙන්නේ දර්ශන ප්‍රතිලාභය ලැබුවකු ලෝකය දෙස බලන ආකාරයත් ඔහුගේ ස්වභාවයත් සංකප්පිත ව දක්වා එහි වැදගත්කම අවධාරණය කොට දර්ශන ප්‍රතිලාභයෙන් අනතුරුව සෙසු සංයෝජන ප්‍රතීණ කරමින් ආධ්‍යාත්මික මාවතේ ඉදිරි පියවරවලට පත්වන ආකාරය දැක්වෙන මුද්ධශ්‍රාවකයකුගේ කාර්යභාරය පිළිබඳවයි.

අවසානයේ නිගමනය දක්වා ඇත. එහි දී අෂ්ටදුෂ්ටකෂණයෙන් තොරව ඤාණ සම්පත්තියෙන් යුතු ව මෙවන් සමයක උපත ලද නුවණැත්තකුගේ කාර්යභාරය දර්ශනය උපදවා ගැනීම බව අවධාරණය කෙරේ. ලැබූ දුර්ලභ අවස්ථාවෙන් නිසි ඵල නෙළා ගැනීම වශයෙන් කාලයෙන් උපරිම ප්‍රයෝජන ගනිමින් සම්මාදිට්ඨිය පෙරටු කොටගත් දර්ශනය සාක්ෂාත් කොට ආධ්‍යාත්මික සුවයට පත්වීමේ වැදගත්කම මෙහිදී පැහැදිලි කෙරේ.